

ACC. N:R M. 15210: 1-5.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Margit Forstström*
Härad: *Linggude* Berättare: *Edit Lindström, Jonstorp*
Socken: *Jonstorp* Berättarens yrke: *väverka*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1908 i Jonstorp*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vävning. s. 1-5.

N. No. 26

Nordiska Museets frågelista nr 26. Textilier V. Vävning.

Lärft vävde man naturligtvis. Grovt blångarnslärft och finare lingarnslärft.

Tångarn är sämre, fick man efter lingarn.

Kypert är nog det samma som skäftigt. 4 skaft. Man trampar rakt över 1,2,3,4.

1 tråd i solv, två i rör. Kypert användes mycket till lakan. Gåsögon mycket vanligt till handdukar. Korndräll till dukar.

Atlas ej känt annat än som benämning på gröver ränder i gardiner, atlas- el ripsränder. Bolstervarstyg vävdes eh i femskaftsatlas utan med 6 skaft och 6 trampor.

Damast vävdes ej i hemmen. Sällsynt vara. Mostern vävde en duk på vävskolan i Stockholm. På den står årtalet 1897.

Dräll (kallas dräjl) vävdes i hemmen. Ingen yrkesvävare eller fabrik. Var och en vävde åt sig och sina barn. Dräll vävdes i linne till duktyg banligen i 10 eller 12 skaft, men även i 16 skaft. Lika många solvor och trampor. Tramporna bindes 5 och 5. Dukagångsdräll i linne. Dräll ej i kypertbindning.

Servetter vävdes i 10 skaft i samma mönster som någon duk så de kunde passa ihop. De var mycket stora, 75 cm. Ber har satt ihop fyra st med knypplad spets mellan till dukar, som blir 150x150. Duktyg gjordes av bästa linet. Handdukar av blånor, som är vassare. Vävdas i mönster i åtta, sex eller fyra skaft. Fyra skaft vanligast till grövre handdukar och åtta skaft till finare toaletthanddukar.

Likhanddukar användes till att bära kistan med. En framtill och en bak. De gick under kistan och runt halsen på dem som bar. I allmänhet var de svarta och smala, men till fint lik hade man breda, vita som lyste lång väg. De var vävda i dräll av hellinne. Sådana lånades ut från moderns hem. De bodde ju mitt emot

kyrkan och vävde dessutom mycket.

Halvlinne har bomull till varp och linne till påslag.

Hellinne har linne även till varp. Det är skörare och mera arbete med. Ofta har man oblekt garn för det håller bättre. Linneräckorna lades ut till bleke i första vårsolen. Helst skulle vara lite snö kvar. Men man måste ta in dem om kvällen och akta dem för "jordsla" (jord- och fuktfläckar), som aldrig går ur.

Man har fler skaft till dräll äntill damast, men det skiljer även på annat sätt, bl.a. mönstret. I damast blir mönstren buktiga, i dräll endast rutor.

Tvåskaft:tvist blev mycket grovt. Att knyta opp i tvist. Två trampor opp, två ner.

En mycket skicklig väverska var berättarens mors moster. Hon hette Anna Persson (Anna Pål Pers) och bodde i Fjälastorp. Hon dog när hon var 96 år och vävde till hon var över 90. Hennes specialitet var något som de kallade Moster Anna vävnad. Det heter annars bunkatäcke. 5 trampor och 6 skaft. Mönstret bildas med långa lösa ylletrådar, som ligger över botten. Användes till dukar. Ber vet ej när man började väva dräll. Har alltid gjort det, men inte för någon fabrik. Ej heller något linneväveri eller annan textilanstalt i trakten. Ingen gårdfarihandel.

Endast till upphämta och damast har man mer grejor. Annars vävdes 10 skaft på vanlig vävstol. Dragrustning användes till upphämta och damast men ej till annat. Förlänger till långa solvor.

"Skottan" (skytteln) går i ryckverk när väven är för bred.

Jacquardväv okänt.

Flamsk på uppåtstående väv har ej förekommit i dessa trakter.

Rölakan har vävts mycket. Varje härad hade sina mönster, mest var det olika stjärnor: Luggude stjärnan, Vemmenhågsstjärnan osv. De olika mönstren har spritts. Även färgerna har varit olika i häraderna. Luggude har svagare och mera dämpade färger än t. ex. Kristianstadstraktens, som är skarpare.

Dubbelvävnad har använts till dukar. Det trädde i väven och hjälpmedel behövde ej användas. Avigsidan blir lika med rätsidan men i motsatt färg. Om man har två färger och rutigt mönster, blir en ruta töd på ena sidan och vit på andra. 8 skaft.

Flossa kallas det när hela ytan är täckt av nock. När ej hela botten är täckt kallas det rya. Rya är senare än flossa. Båda typerna har endast använts till mattor. Den nockade sidan är rätsida. Nocken klipptes till i förväg och lindades på kavel och skars upp. Nockades endast på en sida. På flossa blir det inga knutar på baksidan, utan man klistrar hornlim bakpå. Rya knytes med knutar.

Nopptäcke ej känt.

Sniljeflossa väves först en gång i fin sked med tomma rör emellan, sedan klippes upp i dem. Sedan slås det en gång till i grövre sked. Insalg tvärs över. Väves av ullgarn. Man skickade gammalt upprepat garn till Klippans spinneri tillsammans med vit ull. Var garnet rött blev blandningen rosa. Det användes till inslag i sniljeflossamattor.

Orden västgötatäcke, boråstäcke, smålandsväv, åshedaväv, prästruta, förhørsduk, himmelsåkläde ej kända.

Knallarna gick omkring och sålde duktyg i linnevävnad i början av 1900-talet.

Krabbasnår plockades opp direkt i barpen i riktigt krabbasnår. Halvkrabba två trampor eller skälblad.

Dukagång och munkabälte knytes opp, men man kan använda skälblad till allt, även krabbasnår, beroende på hur man knyter eller trär. Om man trär i fyra skaft användes trampor. Man trär då i mönstret, plockar i det, fram och tillbaka. Munkabälte slås tvärs över. Man har inget hjälpmedel till att trå i mönstret. Använder fingrarna.

Upphämta bindes särskilt, men kan vävas som krabbasnår.

Rosengång vävdes i tre och fyra skaft men ej i fem. Vanlig rosengång är användbar på båda sidor, men vanligtvis är den ena vackrare. Bunden rosengång har slät yta och har avigsida.

Vepa hängdes på väggarna eller lades på bord. Vävd i halvkrabba och dyl.

All konstvävnad väves med avigsidan upp utom bunden rosengång.

Inga tryckta vävbocker, mönster- eller solvböcker. Mostern hade med sig handskrivna från vävskolan i Stockholm. Hon spridde en del nyheter. Man lånade färger och mönster från varandra. När ber mormor eller någon av hennes tre syst-rar skulle väva något särskilt svårt, samlades de alla hos varandra. Ofta hade de var sin beskrivning och tog då ut det bästa av varhe och hjälptes åt att sätta upp väven. Vävnotan skrevs på rutigt papper, streck för trampor och ringar för skaft. Väven räknades ut efter provade regler. En härva på varpalnen (75 cm) till 14 tal och 2 trådar. Till handduksvarp, som man köper i affär, beräknas 2 trådar till 24 sked och 18 tal (60 cm).

Myggtjäll till gardiner. Wäffelvävnad till grova handdukar.

Lattor på vävstolen kallas vassar Skotsk matta rutig i åtta skaft. Finns i mosterns vävbok.

ACC. N:R M. 15210:5.

Alla kvinnor kunde väva och vävstol fanns i varje gård. Förr gjordes allt i hemmen. Man hade får själv, klippte dem, kardade och spann ullen. Färgade i naturfärger: stenmossa till brunt, hundkåx till gult. Man vävde och sydde själv.

7.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND